

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2013. gada 12. decembrī*

Direktīva 2000/78/EK — Vienlīdzīga attieksme — Koplīgums, kurā priekšrocības attiecībā uz atalgojumu un darba apstākļiem paredzēts piešķirt tikai darbiniekiem, kuri stājas laulībā — Partneru, kuri noslēdz civiltiesisku solidaritātes paktu, izslēgšana — Diskriminācija seksuālās orientācijas dēļ

Lietā C-267/12

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Cour de cassation* (Francija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2012. gada 23. maijā un kas Tiesā reģistrēts 2012. gada 30. maijā, tiesvedībā

Frédéric Hay

pret

Crédit agricole mutuel de Charente-Maritime et des Deux-Sèvres.

TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], tiesneši E. Juhāss [*E. Juhász*], A. Ross [*A. Rosas*], D. Švābi [*D. Šváby*] (referents) un K. Vajda [*C. Vajda*],

ģenerālvokāts N. Jēskinens [*N. Jääskinen*],

sekretārs/sekretāre A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *F. Hay* vārdā – *A. Lamamra*, *avocat*,

— *Crédit agricole mutuel de Charente-Maritime un des Deux-Sèvres* vārdā – *J.-J. Gatineau*, *avocat*,

— Francijas valdības vārdā – *G. de Bergues*, *D. Colas* un *J. Rossi*, pārstāvji,

— Beļģijas valdības vārdā – *M. Jacobs*, pārstāve,

— Eiropas Komisijas vārdā – *J. Enegren* un *D. Martin*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklausišanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

* Tiesvedības valoda – franču.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 2000. gada 27. novembra Direktīvas 2000/78/EK, ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju (OV L 303, 16. lpp.), 2. panta 2. punktu.
- 2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā starp *F. Hay* un viņa darba devēju *Crédit agricole mutuel de Charente-Maritime et des Deux-Sèvres* (turpmāk tekstā – “*Crédit agricole*”) par šī pēdējā atteikumu viņam saistībā ar civiltiesiskā solidaritātes pakta noslēgšanu (turpmāk tekstā – “*PACS*”) piešķirt īpaša atvaļinājuma dienas un piemaksu pie algas, kas paredzētas darbiniekiem, kuri stājas laulībā.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 2000/78 preambulas 22. apsvērumā ir teikts:

“Šī direktīva neierobežo valsts tiesību aktus par ģimenes stāvokli un no tiem izrietošos atvieglojumus.”

- 4 Direktīvas 2000/78 1. pantā ir noteikts:

“Lai vienlīdzīgas attieksmes princips stātos spēkā dalībvalstīs, šīs direktīvas mērķis attiecībā uz nodarbinātību un profesiju ir noteikt sistēmu, lai apkarotu diskrimināciju reliģijas, uzskatu, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ.”

- 5 Saskaņā ar šīs direktīvas 2. pantu:

“1. Šajā direktīvā “vienlīdzīgas attieksmes princips” nozīmē to, ka nav ne tiešas, ne netiešas diskriminācijas, kuras pamatā ir jebkurš 1. pantā minēts iemesls.

2. Šā panta 1. punktā:

- a) uzskata, ka tiešā diskriminācija notiek tad, ja salīdzināmā situācijā pret vienu personu izturas, ir izturējušies vai izturētos sliktāk nekā pret citu personu jebkura 1. punktā minēta iemesla dēļ;
- b) pieņem, ka netiešā diskriminācija notiek tad, ja acīmredzami neitrāla noteikuma, kritērija vai prakses dēļ personas, kuras atbalsta konkrētu reliģiju vai uzskatus, kurām ir konkrēta invaliditāte, konkrēts vecums vai konkrēta seksuālā orientācija, atrodas konkrētā nelabvēlīgā situācijā salīdzinājumā ar otru personu, ja vien:
 - i) šis noteikums, kritērijs vai prakse nav objektīvi attaisnota ar likumīgu mērķi un ja vien nav pienācīgi un vajadzīgi līdzekļi šā mērķa sasniegšanai [..]

[..]

5. Šī direktīva neierobežo attiecīgās valsts tiesību aktos noteiktos pasākumus, kuri demokrātiskā sabiedrībā vajadzīgi sabiedrības drošībai, sabiedriskās kārtības uzturēšanai un kriminālnoziedzumu novēršanai, veselības aizsardzībai un citu personu tiesību un brīvību aizsardzībai.”

- 6 Direktīvas 3. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

“Nepārsniedzot Kopienas kompetenci, šo direktīvu piemēro visām personām gan valsts, gan privātajā sektorā, tostarp valsts iestādēs, attiecībā uz:

[..]

- c) nodarbinātību un darba nosacījumiem, to skaitā atlaišanu un atalgojumu;

[..].”

Francijas tiesības

Civilkodekss

- 7 Civilkodeksa 144. pantā redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 1999. gada 15. novembra Likumu Nr. 99–944 (turpmāk tekstā – “Civilkodekss”), noteikts:

“Virietis un sieviete nevar stāties laulībā pirms 18 gadu vecuma sasniegšanas.”

- 8 Minētā kodeksa 515–1. pantā ir noteikts:

“Civiltiesisks solidaritātes pakts ir līgums, ko noslēgušas divas pilngadīgas dažādu dzimumu vai tā paša dzimuma fiziskas personas, lai organizētu savu kopdzīvi.”

- 9 Civilkodeksa 515–4. pantā ir noteikts:

“Partneri, kurus saista civiltiesisks solidaritātes pakts, apņemas dzīvot kopā, kā arī sniegt savstarpēju materiālu atbalstu un palīdzību. Ja partneri nevienojas citādi, materiālais atbalsts ir proporcionāls viņu atbilstošajām iespējām.

Partneri ir solidāri atbildīgi attiecībā pret trešajām personām par parādiem, ko viens no viņiem uzņēmies ikdienas vajadzībām. [..].”

Darba kodekss

- 10 Darba kodeksa L. 122–45. pantā tā redakcijā, kas bija spēkā pamatlietas faktu laikā (turpmāk tekstā – “Darba kodekss”), paredzēts tiešas vai netiešas diskriminācijas aizliegums it īpaši seksuālās orientācijas dēļ attiecībā uz darba samaksu un darba apstākļiem.

- 11 Darba kodeksa L. 226–1. pantā ir paredzēts:

“Ikvienam darbiniekam ir tiesības, uzrādot atbilstošus pierādījumus, noteiktu ģimenes notikumu gadījumā saņemt ārkārtēju atļauju neierasties darbā:

darbinieka laulību gadījumā – četras dienas;

[..].”

Crédit agricole valsts mēroga koplīgums

- 12 *Crédit agricole* valsts mēroga koplīguma 20. pantā “Īpašie atvaļinājumi” noteikts:

“Apmaksāts atvaļinājums, saglabājot pilnu darba algu, tiek piešķirts šādos apstākļos:

[..]

3° Štata darbinieki

Laulība:

- darbinieka laulība: 10 darba dienas;
- darbinieka bērna laulība: 3 darba dienas;
- darbinieka brāļa vai māsas laulība: 1 darba diena.

[..]”

- 13 *Crédit agricole* valsts mēroga koplīguma 34. pantā “Dažādas piemaksas un pabalsti” noteikts:

“Laulības piemaksa

Ikviens darbinieks brīdī, kad viņš stājas laulībā, saņem piemaksu, kas par katru viņa klātbūtnes darbā mēnesi ir līdzvērtīga 1/36 no mēneša algas mēnesī pirms laulībām.

[..]”

- 14 Ar 2008. gada 10. jūlija vienošanos par grozījumu izdarīšanu *Crédit agricole* valsts mēroga koplīguma 20., 22. un 34. pantā tiesības uz šīm priekšrocībām tika attiecinātas uz *PACS* noslēgšanu. *Association française des banques* [Francijas banku apvienība] un arodbiedrību federācijas 2010. gada 10. janvārī noslēdza papildu vienošanos pie 2000. gada 10. janvāra banku valsts mēroga koplīguma, lai atvaļinājumus saistībā ar ģimenes notikumiem attiecinātu uz darbiniekiem, kurus saista *PACS*. Ar darba, nodarbinātības un veselības aizsardzības ministra 2010. gada 23. decembra rīkojumu šīs papildu vienošanās noteikumi tika attiecināti uz visu banku sektoru.

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 15 *F. Hay* strādā *Crédit agricole* kopš 1998. gada.

- 16 2007. gada 11. jūlijā *F. Hay* noslēdza *PACS* ar tā paša dzimuma personu. Saistībā ar to *F. Hay* lūdza savam darba devējam piešķirt īpašā atvaļinājuma dienas un laulības piemaksu – kas darbiniekam tiek piešķirtas laulību gadījumā saskaņā ar *Crédit agricole* noslēgto valsts mēroga koplīgumu. Tomēr *Crédit agricole* atteicās *F. Hay* piešķirt šīs priekšrocības ar pamatojumu, ka saskaņā ar šo koplīgumu šīs priekšrocības tie piešķirtas vienīgi laulību gadījumā.

- 17 2008. gada 17. martā *F. Hay* vērsās *Conseil de prud'hommes de Saintes* [Sentas Darba strīdu tiesā], lai panāktu, ka viņam tiek izmaksāta laulības piemaksa EUR 2637,85 apmērā, kā arī izmaksāta atlīdzība EUR 879,29 apmērā par īpašā atvaļinājuma dienām, kuras viņam tika atteiktas. Ar 2008. gada 13. oktobra spriedumu *Conseil de prud'hommes de Saintes* šo prasību noraidīja, uzskatot, ka laulību gadījumā piešķiramā piemaksa ir saistīta nevis ar darbu, bet gan ar civilstāvokli un ka Civilt kodekss nošķir laulību un *PACS*. Tā tomēr norādīja, ka *Crédit agricole* valsts mēroga koplīgums tika grozīts

2008. gada 10. jūlijā, lai šī koplīguma sniegtās priekšrocības attiecībā uz piemaksu un atvaļinājumu laulību gadījumā attiecinātu uz personām, kuras saista PACS, bet uzskatīja, ka šai attiecināšanai nav atpakaļejoša spēka.

- 18 Ar 2010. gada 30. marta spriedumu *Cour d'appel de Poitiers* [Puatjē Apelācijas tiesa] apstiprināja minēto spriedumu, pamatojot ar to, ka PACS atšķiras no laulībām ar formalitātēm, kas saistītas ar tā noslēgšanu, iespēju to noslēgt divām pilngadīgām dažādu dzimumu vai tā paša dzimuma fiziskām personām, tā pārtraukšanas veidu, kā arī savstarpējiem pienākumiem saistībā ar īpašuma tiesībām, mantošanas tiesībām un [bērnu] izcelšanās noteikšanu. Šī tiesa uzskatīja arī, ka atšķirīgā attieksme pret laulātajiem un partneriem, kurus saista PACS, attiecībā pret apmaksātām priekšrocībām saistībā ar ģimenes notikumiem izriet nevis no viņu ģimenes stāvokļa vai seksuālās orientācijas, bet gan no atšķirīgā civilstāvokļa, kas tiem nerada vienādu situāciju.
- 19 2010. gada 28. maijā *F. Hay* šo spriedumu pārsūdzēja *Cour de cassation* [Kasācijas tiesā]. *F. Hay* apgalvo, ka *Crédit agricole* atteikums viņam piešķirt īpašā atvaļinājuma dienas un laulības piemaksu, kas ir paredzētas *Crédit agricole* valsts mēroga koplīgumā, veido diskrimināciju viņa seksuālās orientācijas dēļ, kas ir pretrunā Darba kodeksa L. 122–45. pantam, Direktīvas 2000/78 1.–3. pantam, kā arī 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 14. pantam.
- 20 *F. Hay* uzsver, ka saskaņā ar Civillkodeksa 144. pantu vienīgi dažādu dzimumu personas var stāties laulībā, savukārt tā paša dzimuma personas var vienīgi noslēgt PACS saskaņā ar Civillkodeksa 515–1. pantu. No šīs tiesību normas, to lasot kopā ar *Crédit agricole* valsts mēroga koplīgumu, izrietot, ka tā paša dzimuma personas, kuras saista PACS, nevar saņemt atvaļinājuma dienas un laulības piemaksu, kas tiek piešķirtas šī uzņēmuma darbiniekiem, kuri ir laulībā.
- 21 Šādos apstākļos *Cour de cassation* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Direktīvas [Nr. 2000/78] 2. panta 2. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts likumdevēja izvēle atļaut noslēgt laulību tikai dažāda dzimuma personām var tikt uzskatīta par leģitīmu, atbilstošu un nepieciešamu mērķi, kas attaisno netiešu diskrimināciju, kura izriet no fakta, ka koplīgumā ir paredzētas tiesības saņemt privilēģijas saistībā ar darba samaksu un darba apstākļiem tikai tām personām, kuras noslēdz laulību, tādējādi viennozīmīgi liedzot šīs privilēģijas viena dzimuma partneriem, kas noslēguši [PACS]?”

Par prejudiciālo jautājumu

- 22 Prejudiciālais jautājums ir balstīts uz premisu, ka *Crédit agricole* valsts mēroga koplīgums paredz netiešu diskrimināciju seksuālās orientācijas dēļ Direktīvas 2000/78 2. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē, un ir par to, vai šāda diskriminācija var tikt attaisnota.
- 23 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pat tad, ja formāli iesniedzējtiesa savos jautājumos ir lūgusi tikai kādas konkrētas Savienības tiesību normas interpretāciju, šāds apstāklis neliedz Tiesai sniegt valsts tiesai visu to šo tiesību interpretāciju, kas tai var būt noderīga, izspriežot izskatāmo lietu, neatkarīgi no tā, vai šī tiesa savā jautājumā uz to ir atsaukusies (šajā ziņā skat. 2010. gada 12. janvāra spriedumu lietā C-229/08 *Wolf*, Krājums, I-1. lpp., 32. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 24 Ņemot vērā situāciju pamatlietā, kāda tā izklāstīta lēmumā par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, jāpārbauda jautājums, vai tāds valsts mēroga koplīgums kā *Crédit agricole* noslēgtais ietver tiešu vai netiešu diskrimināciju Direktīvas 2000/78 2. panta 2. punkta izpratnē.

- 25 Tādējādi uzskatāms, ka ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai minētās direktīvas 2. panta 2. punkta a) un b) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu koplīguma normu kā pamatlietā, saskaņā ar kuru darbinieks, kurš noslēdz PACS ar tā paša dzimuma personu, ir izslēgts no tiesībām saņemt tādas priekšrocības kā īpašā atvaļinājuma dienas un piemaksu pie algas, kuras tiek piešķirtas darbiniekiem, stājoties laulībā, ja attiecīgās dalībvalsts tiesiskais regulējums tā paša dzimuma personām neļauj stāties laulībā.
- 26 Vispirms ir jāatgādina, kā norādīts Direktīvas 2000/78 preambulas 22. apsvērumā, ka tiesību akti par civilstāvokli ietilpst dalībvalstu kompetencē. Tomēr saskaņā ar Direktīvas 2000/78 1. pantu tās mērķis attiecībā uz nodarbinātību un profesiju ir novērst noteiktu veidu diskrimināciju, tostarp diskrimināciju seksuālās orientācijas dēļ, lai dalībvalstīs tiktu īstenots vienlīdzīgas attieksmes princips (skat. 2011. gada 10. maija spriedumu lietā C-147/08 *Römer*, Krājums, I-3591. lpp., 38. punkts).
- 27 Attiecībā uz Direktīvas 2000/78 piemērošanu tāda koplīguma noteikumiem kā pamatlietā no Tiesas judikatūras izriet, ka, veicot pasākumus, kas ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā, sociālajiem partneriem ir jārikojas saskaņā ar šo direktīvu (skat. 2011. gada 13. septembra spriedumu lietā C-447/09 *Prigge* u.c., Krājums, I-8003. lpp., 48. punkts, kā arī 2012. gada 7. jūnija spriedumu lietā C-132/11 *Tyrolean Airways Tiroler Luftfahrt*, 22. punkts).
- 28 Paredzot apmaksāta atvaļinājuma un laulības piemaksas piešķiršanu darbinieka laulību gadījuma, *Crédit agricole* valsts mēroga koplīguma 20. un 34. pantā ir paredzēti noteikumi par nodarbinātību un darba nosacījumiem, it īpaši – atalgojumu, Direktīvas 2000/78 3. panta 1. punkta c) apakšpunkta izpratnē. Darba samaksas jēdziens ir jāinterpretē plaši, un tas ietver tostarp jebkuru šā brīža vai nākotnē paredzētu atlīdzību naudā vai natūrā, ko darba ņēmējs, kaut arī netieši, saņem par darbu no darba devēja neatkarīgi no tā, vai to saņem saskaņā ar darba līgumu, tiesību aktiem vai brīvprātīgi (skat. 2012. gada 6. decembra spriedumu apvienotajās lietās C-124/11, C-125/11 un C-143/11 *Dittrich* u.c., 35. punkts).
- 29 Līdz ar to ir jāuzskata, ka Direktīva 2000/78 attiecas uz tādu situāciju, kāda ir pamatlietas pamatā.
- 30 Atbilstoši minētās direktīvas 2. pantam ar “vienlīdzīgas attieksmes principu” tiek saprasta jebkāda veida tiešas vai netiešas diskriminācijas, kas ir balstīta uz šīs pašas direktīvas 1. pantā izklāstītajiem iemesliem, neesamība.
- 31 Attiecībā uz tiešas diskriminācijas pastāvēšanu Direktīvas 2000/78 2. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzēts, ka šī veida diskriminācija notiek tad, ja salīdzināmā situācijā pret vienu personu izturas, ir izturējušies vai izturētos sliktāk nekā pret citu personu jebkura 1. punktā minēta iemesla, tostarp seksuālās orientācijas, dēļ.
- 32 No tā izriet, ka šādas diskriminācijas esamība paredz, ka apskatāmās situācijas ir salīdzināmas (skat. it īpaši iepriekš minēto spriedumu lietā *Römer*, 41. punkts).
- 33 Šajā ziņā jāprecizē, ka, pirmkārt, tiek prasīts, nevis lai situācijas būtu identiskas, bet gan salīdzināmas, un, otrkārt, šī salīdzināmā rakstura izvērtēšana ir jāveic nevis vispārēji un abstrakti, bet īpaši un konkrēti, ņemot vērā konkrēto pabalstu (skat. 2008. gada 1. aprīļa spriedumu lietā C-267/06 *Maruko*, Krājums, I-1757. lpp., 67.–69. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Römer*, 42. punkts).
- 34 Tā Tiesa attiecībā uz reģistrētām partnerattiecībām, kādas paredzētas Vācijas likumā par reģistrētām partnerattiecībām (*Gesetz über die Eingetragene Lebenspartnerschaft*), ir nospriedusi, ka situāciju salīdzinājumam ir jābūt balstītam uz analīzi, kurā uzsvars ir likts uz laulāto un reģistrēto partnerattiecību partneru tiesībām un pienākumiem, kādi izriet no piemērojamajām iekšzemes tiesībām un kas ir atbilstoši, ņemot vērā pabalsta pamatlietā mērķi un piešķiršanas nosacījumus, nevis uz pārbaudi, vai valsts tiesībās reģistrētas partnerattiecības juridiski vispārīgi un pilnīgi tiek pielīdzinātas laulībai (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Römer*, 43. punkts).

- 35 Attiecībā uz apmaksātu atvaļinājumu un piemaksu, ko tiesību normas pamatlietā piešķir darbiniekiem, tiem stājoties laulībā, jāpārbauda, vai personu, kas stājas laulībā, un personu, kuras, nevarēdamas stāties laulībā ar tā paša dzimuma personu, noslēdz PACS, situācijas ir salīdzināmas.
- 36 No lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu un Tiesas iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka tā paša dzimuma personas var noslēgt PACS, lai organizētu savu kopdzīvi, un šis kopdzīves ietvaros apņemas sniegt savstarpēju materiālu atbalstu un palīdzību. PACS, par kuru jāiesniedz kopīgs paziņojums un kurš jāreģistrē tiesā, kuras kompetencē esošajā teritorijā attiecīgās personas nosaka savu kopējo dzīvesvietu, tāpat kā laulība Francijas tiesībās ir civiltiesiskas savienības forma, ar kuru pāris tiek ievietots precīzā tiesiskā kontekstā, ar kuru tiek noteiktas savstarpējās tiesības un pienākumi, kā arī tiesības un pienākumi attiecībā pret trešajām personām. Lai gan PACS ir pieejams arī dažādu dzimumu personām, neņemot vērā atšķirības, kādas var pastāvēt starp laulības un PACS tiesisko regulējumu, šis pēdējais pamatlietas fakti laikā bija vienīgā Francijas tiesībās paredzētā iespēja tā paša dzimuma pāriem iegūt savai savienībai juridisku statusu, kas ir drošs un uz kuru var atsaukties pret trešajām personām.
- 37 Tādējādi šķiet, ka attiecībā uz priekšrocībām saistībā ar atalgojumu vai darba apstākļiem, tādām kā īpašā atvaļinājuma dienas un piemaksa, par kurām ir runa pamatlietā, kas tiek piešķirtas saistībā ar civiltiesiskās savienības, kāda ir laulība, noslēgšanu, tā paša dzimuma personas, kuras, nevarēdamas stāties laulībā, noslēdz PACS, atrodas situācijā, kas ir salīdzināma ar pāru, kuri noslēdz laulību, situāciju.
- 38 Šajā ziņā jānorāda, ka saskaņā ar šī sprieduma 33. punktā minēto judikatūru tas, ka *Conseil constitutionnel* [Konstitucionālā padome] savā lēmumā Nr. 2011–155 *Laurence L.* nosprieda, ka laulāti pāri un pāri, kurus saista PACS, neatrodas salīdzināmā situācijā attiecībā uz pārdzīvojušā dzīvesbiedra pensiju, neizslēdz laulātu darbinieku un homoseksuālu darbinieku, kurus saista PACS, situāciju salīdzināmību attiecībā uz atvaļinājuma dienu un piemaksu piešķiršanu, kas tiek piešķirtas, stājoties laulībā.
- 39 Tāpat atšķirības starp laulību un PACS, uz kurām pamatlietā norādījusi *Cour d'appel de Poitiers*, attiecībā uz formalitātēm, kādas ir saistībā ar noslēgšanu, apstākli, ka to var noslēgt divas dažādu vai tā paša dzimuma personas, veidu, kādā tas var tikt izbeigts, savstarpējiem pienākumiem īpašuma tiesību jomā, mantojuma tiesībām un bērnu izcelšanās noteikšanu, nav atbilstošas, lai novērtētu darbinieka tiesības iegūt tādas priekšrocības atalgojuma vai darba apstākļu ziņā kā tās, par kurām ir runa pamatlietā.
- 40 Šajā kontekstā jānorāda, ka *Crédit agricole* valsts mēroga koplīgums piešķir minētās priekšrocības saistībā ar stāšanos laulībā un neatkarīgi no tiesībām un pienākumiem, kas izriet no laulības. To apstiprina tas, ka šī koplīguma 20. panta īpašs atvaļinājums tiek piešķirts ne vien štata darbinieka laulības gadījumā, bet arī viņa bērnu, brāļa vai māsas laulību gadījumā.
- 41 Attiecībā uz diskriminācijas pastāvēšanu no Tiesas judikatūras izriet, ka dalībvalsts tiesiskais regulējums, kas piešķir tiesības uz priekšrocībām attiecībā uz atalgojumu un darba apstākļiem vienīgi darbiniekiem, kuri ir laulībā, lai gan šajā dalībvalstī laulāties var tikai dažāda dzimuma personas, attiecībā pret homoseksuāliem štata darbiniekiem, kuri noslēguši PACS un kuri atrodas salīdzināmā situācijā, veido tiešu diskrimināciju seksuālās orientācijas dēļ (šajā ziņā skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Maruko*, 73. punkts, un lietā *Römer*, 52. punkts).
- 42 *Crédit agricole* valsts mēroga koplīguma 20. un 34. pantā apmaksāts atvaļinājums un piemaksa tiek piešķirti darbiniekiem, kuri stājas laulībā. Tā kā saskaņā ar iesniedzējtiesas sniegtajiem norādījumiem laulība nav pieejama tā paša dzimuma personām, šīs personas nevar saņemt šīs priekšrocības.

- 43 Apstāklim, ka *PACS* atšķirībā no reģistrētām partnerattiecībām lietās, kurās tika pasludināti iepriekš minētie spriedumi *Maruko* un *Römer*, nav pieejams vienīgi homoseksuāliem pāriem, nav nozīmes un konkrēti – tas nemaina diskrimināciju pret pāriem, kuri atšķirībā no heteroseksuāliem pāriem pamatlietas faktu laikā juridiski nevarēja noslēgt laulību.
- 44 Atšķirīgā attieksme, kas balstīta uz to, ka darbinieki ir laulībā, nevis *expressis verbis* uz to seksuālo orientāciju, tomēr ir tieša diskriminācija, jo, tā kā stāties laulībā var vienīgi dažādu dzimumu personas, homoseksuāli darbinieki nevar izpildīt prasīto priekšrocību saņemšanas obligāto priekšnoteikumu.
- 45 Turklāt, ciktāl īstenotā diskriminācija ir tieša, to var attaisnot nevis ar “likumīgu mērķi” [Direktīvas 2000/78] 2. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē, šai tiesību normai attiecoties vienīgi uz netiešu diskrimināciju, bet gan vienīgi ar kādu no šīs direktīvas 2. panta 5. punktā minētajiem iemesliem, proti, sabiedrības drošību, sabiedriskās kārtības uzturēšanu un kriminālnoziedzumu novēršanu, veselības aizsardzību un citu personu tiesību un brīvību aizsardzību.
- 46 Šajā ziņā jānorāda, ka pamatlietas ietvaros neviens no šiem iemesliem nav ticis izvirzīts. Turklāt minētais 2. panta 5. punkts, tā kā ar to ir izveidotā atkāpe no diskriminācijas aizlieguma principa, ir jāinterpretē šauri (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Prigge* u.c., 56. punkts).
- 47 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu jāatbild, ka Direktīvas 2000/78 2. panta 2. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu koplīguma normu kā pamatlietā, saskaņā ar kuru darbinieks, kurš ar tā paša dzimuma personu noslēdz *PACS*, ir izslēgts no tiesībām saņemt priekšrocības, tādas kā īpašais atvaļinājums un piemaksa pie algas, kuras tiek piešķirtas darbiniekiem, tiem stājoties laulībā, ja attiecīgās dalībvalsts tiesiskais regulējums neļauj tā paša dzimuma personām stāties laulībā, ciktāl, ņemot vērā šo priekšrocību piešķiršanas mērķi un nosacījumus, viņš atrodas situācijā, kas ir salīdzināma ar tāda darbinieka situāciju, kurš stājas laulībā.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 48 Attiecībā uz pamatlietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pamatlietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (piektā palāta) nospriež:

Padomes 2000. gada 27. novembra Direktīvas 2000/78/EK, ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju, 2. panta 2. punkta a) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu koplīguma normu kā pamatlietā, saskaņā ar kuru darbinieks, kurš ar tā paša dzimuma personu noslēdz civiltiesisku solidaritātes paktu, ir izslēgts no tiesībām saņemt priekšrocības, tādas kā īpašais atvaļinājums un piemaksa pie algas, kuras tiek piešķirtas darbiniekiem, tiem stājoties laulībā, ja attiecīgās dalībvalsts tiesiskais regulējums neļauj tā paša dzimuma personām stāties laulībā, ciktāl, ņemot vērā šo priekšrocību piešķiršanas mērķi un nosacījumus, viņš atrodas situācijā, kas ir salīdzināma ar tāda darbinieka situāciju, kurš stājas laulībā.

[Paraksti]